

Sørine Gotfredsens prædiken helligtrekongers søndag

Taler

Sørine Gotfredsen
Sognepræst og samfundsdebattør

Dato

5. januar 2025

Sted

Jesuskirken, Valby

Omstændigheder**Prædikentekster**

Paulus' Brev til Titus kapitel 3, vers 4-7
Matthæusevangeliet kapitel 2, vers 1-12

Salmer

Dejlig er den himmel blå
Barn Jesu i en krybbe lå
Himlens morgenrøde
Himlene, Herre, fortælle din ære
Dejlig er jorden

- 1 Det er én af den slags sandheder, der ikke kan bevises, men som kan ses som så indlysende, at det heller ikke er nødvendigt. Nemlig, at følelsen af at være bundet til noget, er afgørende for et menneske. Man kan føle sig bundet til flere ting. Andre mennesker, historien, troen, sproget, nationen, vigtige bygninger og
- 5 det helt konkrete sted, hvor man i sin tid kom til verden. Når man er bundet til noget, flagrer man ikke blot frit i luften, men holdes fast af nogle vilkår og en virkelighed, man ofte ikke selv har valgt, men som former ens personlighed. Det danner én at være bundet – eller forbundne, som man også kan kalde det – og en del har nok regnet ud, at jeg er en smule inspireret af kong Frederiks
- 10 kongeord, der for et år siden skabte diskussion. Det lyder i sin helhed sådan her: ”Forbundne, forpligtet for Kongeriget Danmark”, og vi må spørge, hvad det betyder som en enkelt at være forbundet. Og sammen at være forbundne.

- Derudover er jeg naturligvis også inspireret af fortællingen, der hører denne dag,
- 15 Helligtrekongersdag, til. Barnet er kommet til verden i Betlehem, de tre vise mænd er kraftigt på sporet af ham, og kong Herodes fyldes af skræk ved tanken om at have fået en uovervindelig rival på halsen. Men de vise mænd følger stjernen, finder barnet, overrækker gaverne, guld, røgelse og myrra, og vender ikke, som de ellers blev bedt om, tilbage til Herodes med besked om, hvor
- 20 barnet er. For de er i en drøm blevet advaret mod at gøre netop det og nærer fuld tillid til den magt, der fra nu af leder dem på vej. Himlens kræfter er på de

25 tre vise mænds side, de så stjernen gå op og følte sig fra det øjeblik bundet til noget meget større end deres egen forstand. Så vise var de nemlig, og retningen i det afgørende øjeblik gav sig selv.

Når vores konges ord for et år siden fik stor opmærksomhed, skyldtes det ikke blot, at det er grundlæggende interessant, hvad den nye regent tænker og tror på. Det skyldtes også, at nogen – herunder jeg selv – især faldt over ordet
30 ”forbundne” og fandt det en smule vagt. Forbundne i kraft af hvad, kunne man spørge, eller hvem, og det ville have været smukt med en klar henvisning til Vorherre. Kongen var dog forberedt og uddybede få dage efter indsættelsen på tronen i sin bog Kongeord, hvori han skriver: ”Troens styrke ligger ikke i, om Gud er nævnt i et kongeord, men i at vi som mennesker, som folk, føler os
35 forbundne til hinanden gennem vores kristne tro.” Kongen fik det sidste ord, det er hans ret, men vi diskuterer naturligvis videre for at forstå, hvad det egentlig vil sige at være forbundne. Som det første kan vi slå fast, at tanken om at være bundet til noget længe har været temmelig ringeagtet. Det har været populært at sige, at mennesker har fødder fremfor rødder og i princippet kan
40 høre til hvor som helst, idet historie og kultur, ja, måske endda familie, ikke skal ses som noget, der for alvor binder. Men snarere som noget, man kan løsrive sig fra, hvis man skulle få lyst til det, så man i mere fri tilstand kan finde sin egen sande kerne.

45 Mens der selvsagt i et menneskes liv kan findes bånd, der må brydes, hvis de bliver for ødelæggende, skal denne løsrivelses-begejstring modsiges. For det første kan den rumme en vis egoisme angående det – eller den – man vender ryggen til. Og for det andet tyder noget på, at et menneske – uanset hvor meget det forsager alle bånd – kan have utroligt svært ved i sig selv at finde en sand
50 kerne. Og at dyrkelsen af den store frihed som vej til en mere ubunden tilværelse, ofte kan virke mod hensigten. Fremfor at føle sig lykkeligt frisat til at følge sin helt egen retning kan man blive overmandet af en ret udmattende selvkredsen og en mistanke om, at de andre i virkeligheden ikke respekterer mig så meget, som de burde. Den, der ikke føler sig bundet til noget stabilt, kan blive
55 for afhængig af andres øjeblikkelige anerkendelse og komme til at mangle varig tryghed. Dette har nogen altid vidst, og filosof Simone Weil skriver: ”At have rod et sted er måske det sjælens behov, som på én gang er vigtigst og mindst anerkendt.” For Simone Weil er det afgørende at være medlem af en gruppe, der, som hun skriver: ”... videregiver fortidens skatte til sine medlemmer og til
60 en vis grad forudføler fremtiden.” Den gruppe kan for eksempel være et folk

som det danske. Sjælen har behov for at grunde i noget, der ikke kan mistes, en forankring i tiden, og man må set i det lys misbillige nogens iver efter at vælte statuer og renske ud i fortiden. Selvfølgelig kan man lægge afstand til noget af det kriticable, der er foregået før, men man kan ikke nulstille historien, for vi er altid
65 forbundet med fortiden. Ellers kan vi ikke ”forudføle fremtiden”, som Weil formulerer det, og historiker Henrik Jensen skrev med vanlig begavelse i en kronik forleden: ”En kulturs dybde kommer med, hvad den formår at fastholde i erindringen.”

70

Man kunne tilføje, at også et menneskes dybde kommer med, hvad der fastholdes i erindringen, og stjernen, som de tre vise mænd følger, lever i vores erindring hver især. Fordi den lyser for selve kristendommens begyndelse, og når først Jesus er fundet, kan man ikke leve videre, som om han ikke var. For nu
75 findes han, enten som den man afviser, eller som den, man ærer. Under alle omstændigheder som et uomgængeligt omdrejningspunkt, der nu styrer retningen for de tre vise mænd. De drager hjem, som der står, ad ”en anden vej”, for i bundetheden til Jesus vælger man ikke længere blot sin egen frie retning, men må enten trods ham ved at insistere på sin egen suveræne vej eller lade sig
80 lede. Gør man det sidste, lærer man sig selv at kende på ny, idet man føler sig bundet på helt særlig vis. Nemlig, for det første til sin egen syndighed og mangel på vilje til at være barmhjertig nok. Det er den store selverkendelse, der vindes i mødet med det syndfri barn i Betlehem – den, der bringer os til at forstå, hvor forpligtet man er overfor sit medmenneske. Og for det andet lærer man, hvor
85 saliggørende det samtidig er at stole på, at man vil blive bevaret, selv når man svigter kærlighedsbuddet og ikke tænker mildt nok om andre. Dette er den kristne måde at være bundet på. At være pålagt næstekærlighedens opgave og samtidig være befriet fra forestillingen om, at ens frelse står og falder med, om man løser den godt nok. Og hver gang man kommer til kort, bindes man endnu
90 stærkere til troen på, at Guds nåde findes. Man er bundet, og man er fri. Som Martin Luther lærte os med ordene: ”En kristen er en fri herre over alle ting og ikke underordnet nogen. En kristen er en ufri tjener i alle ting og underordnet enhver.

95 Jeg er født i 1967, ét år før kong Frederik, og blev i min barndom gennem folkeskole og tidens progressive pædagogik med stor tillid til menneskets godhed og styrke opfordret til at tro på idealet om, at jeg primært var frie mig. Derfor mente jeg længe, at tradition var noget overvejende uværdigt for et enestående individ som mig, som ingen nok havde set magen til før. Dog indså jeg, at den

drøm kan udarte til både indbildskhed og ensomhed, og jeg anede, at jeg var nødt til at forlade mig på kræfter, der netop ikke afhang af, hvor enestående jeg af og til følte mig. For når jeg manglede kræfter, begyndte min sjæl at længes, og jeg indså, at jeg jo ikke kunne forvente, at andre, uanset hvor meget vi taler
105 sammen og holder af hinanden, kunne redde mig. Vi mennesker kan ikke redde hinanden, så om aftenen, når jeg skulle sove, hviskede jeg af og til ud i mørket: ”Pas på mig!” Det var ikke en bøn, jeg rettede til mig selv, men til noget andet – til Gud, skulle det med tiden vise sig. Gradvist bandt jeg mig selv til almagten, da det er sjælens behov at føle sig bundet, og mon ikke vi i denne epoke lærer, at
110 mens en del længe har ment, at mennesket bør føle sig helt frit, viser det sig, at det på usund kan blive bundet til sit eget evigt rastløse følelsesliv og frygten for ikke at blive lykkelig. Det viser sig, at mennesket kan få brug for at bede om at blive reddet. Som jeg selv gjorde i min bøn: ”Pas på mig!”, og som Søren Kierkegaard gør i én af sine egne bønner, der lyder sådan her: ”Vi kalder dig vor
115 frelser og forløser, at du kom til verden, for at løse os af de lænker, hvori vi var bundne eller hvori vi selv havde bundet os, og for at frelse de forløste. Dette var din gerning, som du har fuldkommet, og som du vil fuldkomme til dages ende.”

120 Længe kan man tro, at man er fri, mens man i virkeligheden bliver så intensivt bundet til sit eget ustabile indre, at kræfterne kan svinde. Også fordi man så nemt præges af tidsånd, skiftende stemning og den nervøse sammenligning med andre angående fremtoning og bedrifter. Man kan vænne sig til at søge nåden i de andres øjne fremfor at søge den i Guds blik, og vi er nu tilbage ved
125 kongeordet og dets manglende benævnelse af Gud selv. For hvordan kan vi i dette land være forbundne gennem vores kristne tro, som majestæten siger, hvis vi forsøger at tro så meget på os selv, at vi tror for lidt på, at det virkelig var Guds søn, de tre vise mænd fandt i Betlehem? Som kongen såvel som enhver anden siden 1967 her til lands er blevet præget til. Det kan vi muligvis heller ikke. Nok
130 er vores land gennemsyret af forfædrenes kristne tro, men hvor længe kan et folk næres af det, andre troede? Hvor længe varer en fælles erindring? Ikke længe nok, hvis for få sætter levende ord på den, og derfor kunne man jo ønske, at kongen havde nævnt Gud i sit kongeord. For at understrege, at dette at være i sandhed forbundne kræver den guddommelige instans, der sætter os alle i den
135 samme tjenende position og leder én til besindelse, hver gang man forføres til at mene, at man på egen hånd kan finde en sand indre kerne. Vi har rod i folkelig, historisk og sproglig forstand, så absolut, og i endnu dybere forstand har vi rod i den religiøse erindring.

140

Den, nemlig, der får sit egentlige indhold, da Jesusbarnet blev fundet, hvorefter menneskene ikke blot kan leve videre, som om han ikke blev det. Så kan man ikke længere blot uanfægtet følge sin egen vej, for nu er det en mulighed at lade sig lede af noget andet. Af Guds indgriben i verden den nat i Betlehem og af den fælles erindring om Jesu fødsel, der lige siden har formet vores kultur, og som i et menneskes liv kan blive til en tro så dybt forankret i sjælen, at den værner én mod ensomhed, overdreven mistro til andre og tab af håb, når man står her og igen ser ind i et langt nyt år. Og når man kan mærke trang til at sige sin bøn: ”Pas på mig!”. Erindringen om Jesu fødsel kan blive til troen på, at jeg er forbundet til Guds ønske om at frelse mig fra døden og til evigheden, og at vi alle er forbundne gennem Guds vilje til, at vi i vores liv på jorden skal forsøge hver eneste dag at vise hinanden barmhjertighed. Amen.

Kilde

155 Manuskript taget fra www.soerine.dk/praedikener med tilladelse fra udgiver.

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

160 Første tekstrække, Helligtrekonger, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/sorine-gotfredsens-praediken-helligtrekongers-sondag>

165

170

175